

CJELOVITA KURIKULARNA REFORMA

Prijedlog akcijskog plana

Boris Jokić

22. travnja 2017.

Nelektorirana inačica

SADRŽAJ

1. UVODNE NAPOMENE.....	4
2. O CJELOVITOJ KURIKULARNOJ REFORMI.....	5
3. DIONICA A CJELOVITE KURIKULARNE REFORME - postignuća.....	7
4. PREDUVJETI ZA PONOVO POKRETANJE CJELOVITE KURIKULARNE REFORME.....	10
5. SLJEDEĆI KORACI – DIONICE A-D.....	11
6. DIONICA A CJELOVITE KURIKULARNE REFORME– dovršetak rada.....	12
7. DIONICE B I C CJELOVITE KURIKULARNE REFORME.....	14
7.1. ORGANIZACIJSKA STRUKTURA.....	15
7.2. DINAMIKA UVOĐENJA KURIKULARNIH DOKUMENATA.....	15
7.3. STRUČNO OSPOSOBLJAVANJE.....	18
7.4. SUSTAV VREDNOVANJA I IZVJEŠĆIVANJA O UČENIČKIM POSTIGNUĆIMA	18
7.5. PRIRUČNICI, UDŽBENICI, DIGITALNI SADRŽAJI.....	18
7.6. PRAĆENJE I ZNANSTVENA EVALUACIJA.....	19
8. DIONICA D – priprema za uvođenje.....	20
9. ZAVRŠNA NAPOMENA.....	21

KAZALO SKRAĆENICA

Strategija	Strategija obrazovanja, znanosti i tehnologije
ERS	Ekspertna radna skupina
JSAP	Jedinica za stručnu i administrativnu podršku
SRS	Stručna radna skupina
ESF	Europski socijalni fond
MZO	Ministarstvo znanosti i obrazovanja
AZOO	Agencija za odgoj i obrazovanje
NCVVO	Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja
ASOO	Agencija za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih
ONK	Okvir nacionalnog kurikulumu
MPU	Mreža podrške eksperimentalnom uvođenju
MEŠ	Mreža eksperimentalnih škola
LMŠ-CKR	Lokalna mreža škola Cjelovite kurikularne reforme

1. UVODNE NAPOMENE

Ovaj akcijski plan¹ predlažem kao:

- Član Nacionalnog operativnog tijela za izradu Strategije obrazovanja, znanosti i tehnologije (Strategija).
- Voditelj Tematske radne skupine za razvoj kurikuluma i strukturu sustava koja je izradila mjere vezane uz 2. i 3. cilj (Provesti Cjelovitu kurikularnu reformu i Izmijeniti strukturu osnovnog obrazovanja) u poglavlju Rani i predškolski, osnovnoškolski i srednjoškolski odgoj i obrazovanje Strategije.²
- Voditelj Ekspertne radne skupine (ERS) za provođenje Cjelovite kurikularne reforme u razdoblju od veljače 2015. do veljače 2016. godine imenovane na osnovu javnog poziva od ministra znanosti, obrazovanja i sporta prof. dr. sc. Vedrana Mornara.
- Voditelj ERS-a za provođenje Cjelovite kurikularne reforme u razdoblju od ožujka 2016. do lipnja 2016. imenovane temeljem odluke ministra znanosti, obrazovanja i sporta prof. dr. sc. Predraga Šustara. Ovoj odluci nije prethodio javni poziv.

Osnovne smjernice predloženog akcijskog plana koje smatram nužnim preduvjetom za ostvarenje ciljeva i mjera Strategije navedenih u Javnom natječaju za prijavu kandidata za voditelja i dvanaest članova Ekspertne radne skupine za provođenje kurikularne reforme su:

- Uvažavanje svih postignuća u okviru dosadašnjeg rada na Cjelovitoj kurikularnoj reformi što podrazumijeva žurno usvajanje 59 izrađenih kurikularnih dokumenata.
- Aktiviranje svih mehanizama i resursa koji su bili uključeni u rad na reformi u razdoblju od veljače 2015. do lipnja 2016. što podrazumijeva žurno ponovno uspostavljanje rada:
  - Jedinice za stručnu i administrativnu podršku (JSAP)
  - Postojećih stručnih radnih skupina (SRS).
- Osnivanje novih organizacijskih struktura potrebnih za ostvarivanje mjera iz Strategije.
- Osiguravanje potpune infrastrukturne potpore radu ERS-a, JSAP-a, SRS-a i novih organizacijskih struktura potrebnih za ostvarivanje mjera iz Strategije.
- Osiguravanje normativnih preduvjeta za provedbu Cjelovite kurikularne reforme što podrazumijeva žurnu promjenu Zakona o odgoju i obrazovanju.
- Osiguravanje financijskih sredstava za provedbu Cjelovite kurikularne reforme što podrazumijeva žurno planiranje projekata i aktiviranje sredstava iz Europskog socijalnog fonda (ESF) te izdvajanje znatnijih proračunskih sredstava u šestogodišnjem razdoblju.
- Puna posvećenost Ministarstva znanosti i obrazovanja (MZO), Agencije za odgoj i obrazovanje (AZOO), Nacionalnog centra za vanjsko vrednovanje obrazovanja (NCVVO) i Agencije za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih (ASOO) provedbi Cjelovite kurikularne reforme u razdoblju 2017.-2023.

Akcijski plan odgovara na mjere 2.1.2., 2.1.3., 2.3.1., 2.3.2., 2.4.1., 2.4.2., 2.4.3., 2.4.5., 2.4.10, 2.4.11. te brojne druge. Mjere Strategije zahvaćene su na način na koji su osmišljene i izglasane. Cjelovito.

---

¹ Kako Javni natječaj ne uključuje informacije o razdoblju za koje je potrebno izraditi akcijski plan, uloži i trajanju mandata ERS-a, predviđenim proračunskim sredstvima te kako u vrijeme dovršetka pisanja ovog dokumenta javnost nije upoznata s Akcijskim planom kojeg je izradilo Posebno stručno povjerenstvo za provedbu Strategije, ovaj je dokument izrađen bez poznavanja ovih važnih informacija.

² Upravo mjere iz ova dva cilja temelj su Javnog natječaja za prijavu kandidata za voditelja i dvanaest članova Ekspertne radne skupine za provođenje kurikularne reforme raspisanog od strane Ministarstva znanosti i obrazovanja.

2. O CJELOVITOJ KURIKULARNOJ REFORMI

Cjelovita kurikularna reforma prva je mjera kojom je započela realizacija Strategije prihvaćene u Hrvatskome saboru u listopadu 2014. Zajedno s Ciljem 3. dijela Strategije koji se odnosi na rani i predškolski, osnovnoškolski i srednjoškolski odgoj i obrazovanje (Promjena strukture sustava odgoja i obrazovanja kojom je predviđeno produljenje dovisokoškolskoga odgoja i obrazovanja s dosadašnjih 11/12 na 12/13 godina), reforma predstavlja i najsloženiju promjenu predviđenu Strategijom. Promjene predložene reformom nisu „kozmetičke prirode“, već početak smislene, sustavne i korjenite promjene sustava odgoja i obrazovanja Republike Hrvatske. Ove se promjene nastavljaju na brojne vrijedne pokušaje i inicijative u prethodnih 25 godina, stoga su iz njih preuzeta određena dobra rješenja i razvojni pravci.

Cjelovita kurikularna reforma osmišljena je sveobuhvatno, odnosi se na sve razine i vrste odgoja i obrazovanja i usmjerena je na sljedeća četiri jednakovrijedna elementa (Slika 1.):

Slika 1. Elementi Cjelovite kurikularne reforme

Cjelokupna transformacija sustava odgoja i obrazovanja koja uključuje i produljenje dovisokoškolskoga odgoja i obrazovanja sastoji se od sljedećih dionica:

Dionica A	Izrada kurikularnih dokumenata, izrada podloga i modela za sustav vrednovanja, ocjenjivanja i izvješćivanja o učeničkim postignućima, osposobljavanje odgojno-obrazovnih radnika, senzibiliziranje javnosti: osmogodišnja osnovna škola + postojeće trajanje srednje škole (8 + 3/4)
Dionica B	Eksperimentalna provedba i evaluacija, osposobljavanje odgojno-obrazovnih radnika, izrada udžbenika i digitalnih materijala: osmogodišnja osnovna škola + postojeće trajanje srednje škole (8 + 3/4)
Dionica C	Postupno uvođenje novih kurikulumu: osmogodišnja osnovna škola + postojeće trajanje srednje škole (8 + 3/4)
Dionica D	Strukturna transformacija – infrastrukturna prilagodba, programska transformacija izrađenih programa za trenutačnu strukturu (8+3/4) u devetogodišnju osnovnu školu i postojeće trajanje srednje škole (9 + 3/4)
Dionica E	Eksperimentalno uvođenje devetogodišnje osnovne škole i postojeće trajanje srednje škole (9 + 3/4)
Dionica F	Postupno uvođenje devetogodišnje osnovne škole i postojeće trajanje srednje škole (9 + 3/4)

Neke su osnovne smjernice Cjelovite kurikularne reforme:

- razvoj generičkih kompetencija nužnih za život i rad u 21. stoljeću
- povećanje razine funkcionalnih pismenosti učenika
- povezanost odgoja i obrazovanja s interesima, životnim iskustvima, potrebama i mogućnostima učenika
- povezanost odgoja i obrazovanja s potrebama društva i gospodarstva
- jasno određenje odgojno-obrazovnih ishoda, i to ne samo onih vezanih uz znanja već i onih koji osiguravaju razvoj vještina, stavova, vrijednosti, kreativnosti, inovativnosti, kritičkoga mišljenja, estetskoga vrednovanja, inicijativnosti, poduzetnosti, odgovornosti, odnosa prema sebi, drugima i okolini, vladanja i brojne druge
- osiguravanje veće autonomije odgojno-obrazovnih radnika u izboru sadržaja, metoda i oblika rada, ali i poticanje primjene metoda poučavanja i učenja koje omogućuju aktivnu ulogu učenika u razvoju znanja, vještina i stavova uz podršku učitelja/nastavnika i u interakciji s drugim učenicima
- jasno određenje kriterija razvijenosti i usvojenosti odgojno-obrazovnih ishoda, čime se osigurava osnova za objektivnije i valjano vrednovanje učeničkih postignuća
- korjenita promjena vrednovanja, ocjenjivanja i izvješćivanja o postignućima učenika u smjeru vrednovanja kao integralnoga dijela procesa učenja.

Cilj je Cjelovite kurikularne reforme uspostavljanje usklađenoga i učinkovitog sustava odgoja i obrazovanja cjelovitim kurikularnim i strukturnim promjenama kako bi se:

- **djeci i mladim osobama** osiguralo korisnije i smislenije obrazovanje, u skladu s njihovom razvojnom dobi i interesima te bliže svakodnevnomu životu; obrazovanje koje će ih osposobiti za suvremeni život, svijet rada i nastavak obrazovanja
- **učiteljima, nastavnicima, stručnim suradnicima i ostalim djelatnicima odgojno-obrazovnih ustanova** osiguralo osnaživanje uloge i jačanje profesionalnosti, veću autonomiju u radu, kreativniji rad, smanjenje administrativnih obveza, motivirane učenike i smanjivanje vanjskih pritisaka
- **roditeljima** omogućila veća uključenost u obrazovanje djece i život vrtića i škole, dala jasno iskazana očekivanja, ponudilo objektivnije ocjenjivanje i vrednovanje, uputile smislene i češće povratne informacije o postignućima njihove djece.
- **društvu** osigurala osnova za aktivno, odgovorno i konstruktivno djelovanje djece i mladih osoba u različitim zajednicama
- **gospodarstvu** omogućilo veću povezanost sa odgojno-obrazovnim sustavom i osnovu za konkurentnost.

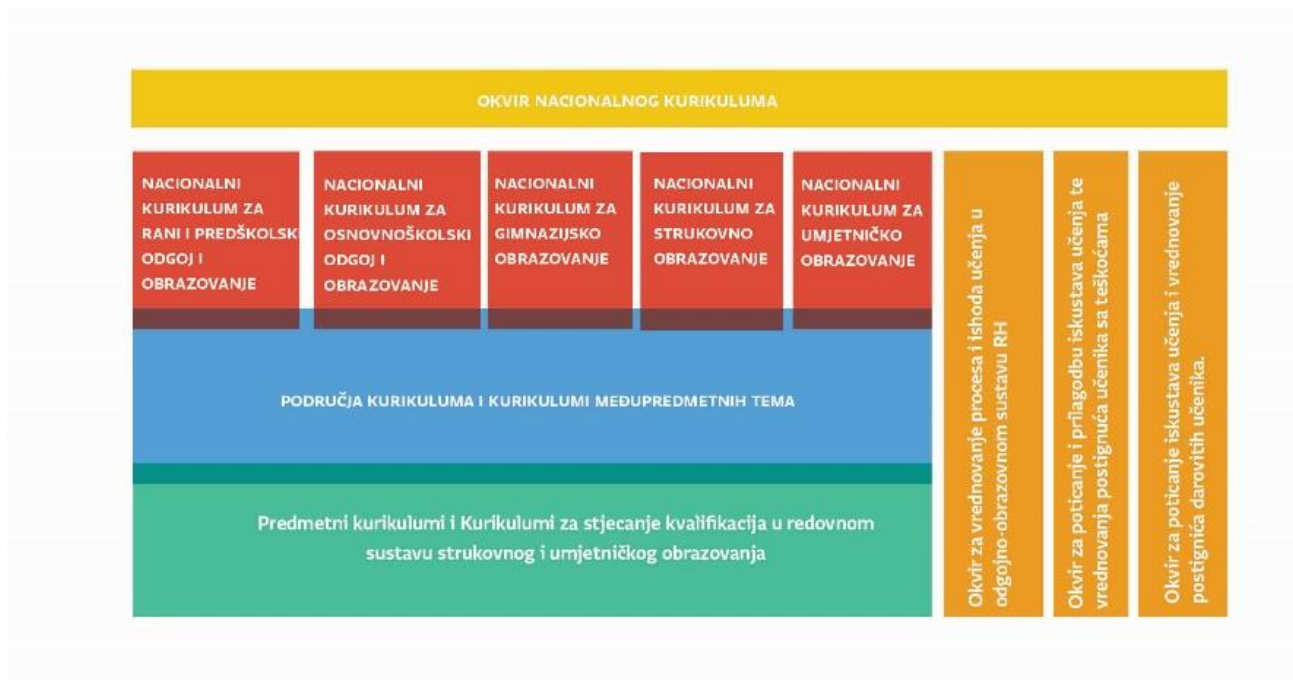
3. DIONICA A CJELOVITE KURIKULARNE REFORME - postignuća

U razdoblju od veljača 2015. do lipnja 2016. godine do završetka je doveden rad na Dionici A Cjelovite kurikularne reforme. U ovoj je dionici uz sedmeročlanu Ekspertnu radnu skupinu (ERS) sudjelovalo više od 500 članova stručnih radnih skupina (SRS) i 50 osoba kao podrška Cjelovitoj kurikularnoj reformi u okviru Jedinice za stručnu i administrativnu podršku (JSAP). U konzultantskom je postupku sudjelovalo 218 stručnjaka. Rad se većinom odvijao u računalnom oblaku i na redovitim sastancima. Održano je preko 1000 fizičkih i više tisuća online sastanaka. Članovi SRS-a su isplaćeni isključivo po izvršenom zadatku i u skladu s osobnim doprinosom. Reforma je predstavljena u preko tisuću navrata. U svrhu dorade, rasprave i poboljšanja dokumenata te s ciljem osiguranja visoke razine demokratičnosti i transparentnosti u izradi kurikularnih dokumenata po prvi puta u Hrvatskoj predviđena su i izvedena dva kruga savjetovanja. Prvo je organizirana *stručna rasprava* nakon koje je uslijedilo i *savjetovanje sa zainteresiranom javnošću*.

U siječnju 2016. po prvi su puta u Republici Hrvatskoj javno, u skladu s načelima otvorenosti i javnosti koje potiče Cjelovita kurikularna reforma, objavljeni Metodološki priručnici za izradu kurikularnih dokumenata (3). Tijekom veljače 2016. predstavljeni su svi kurikularni dokumenti i to Okvir nacionalnog kurikulumu, nacionalni kurikulumi za razine i vrste obrazovanja (5), dokumenti područja kurikulumu (7), kurikulumi međupredmetnih tema (7), nacionalni kurikulumi nastavnih predmeta (29) i okviri (3). U lipnju su 2016. godine izrađeni i prijedlozi predmetnih kurikulumu za nacionalne manjine koje se školuju po modelu A i modelu C i to za češku manjinu (modeli A i C), srpsku manjinu (modeli A i C), talijansku manjinu (modeli A i C) te po prvi puta od neovisnosti Republike Hrvatske kurikulum predmeta Njegovanja jezika i kulture romske nacionalne manjine u osnovnim i srednjim školama Republike Hrvatske (model C).

Ovime su sveukupno u predviđenom vremenskom razdoblju objavljena 62 kurikularna dokumenta (59 kurikularnih dokumenata i 3 metodološka priručnika) čime je po prvi puta uspostavljen sustav nacionalnih kurikularnih dokumenata Republike Hrvatske, prikazan na Slici 2., kojima se na nacionalnoj razini iskazuju *namjere* povezane sa svrhom, ciljevima, očekivanjima, ishodima, iskustvima djece i mladih osoba, s organizacijom odgojno-obrazovnoga procesa i s vrednovanjem. Svi su kurikularni dokumenti javno dostupni na www.kurikulum.hr.

Slika 2. Sustav nacionalnih kurikularnih dokumenata izrađenih u okviru Cjelovite kurikularne reforme

Stručna rasprava predstavljala je strukturirano stručno savjetovanje čija je svrha bila prikupiti kritičke primjedbe i prijedloge, analizirati ih te u skladu s rezultatima rasprave pripremiti izradu drugih inačica prijedloga kurikularnih dokumenata koji će biti upućeni na savjetovanje sa zainteresiranom javnošću. Stručna rasprava koju je osmislio, inicirao i organizirao ERS trajala je od 14. ožujka do 2. svibnja 2016. i odvijala se u dva komplementarna oblika:

- na organiziranim predstavljajima
- u online okruženju putem mrežnih stranica Cjelovite kurikularne reforme – www.kurikulum.hr.

Stručna rasprava bila je namijenjena zainteresiranoj stručnoj javnosti za koju je ona predstavlja priliku da svojim znanjem, iskustvom i stručnošću utječu na javne politike u ime skupina i interesa koje zastupaju.

Ciljani dionici u stručnoj raspravi su bili:

- Učitelji, nastavnici, odgajatelji, stručni suradnici i ravnatelji
- Visokoškolska i znanstvena zajednica
- Profesionalna/strukovna udruženja, sindikati, komore, nacionalna vijeća.

Na osnovi stručne rasprave Stručne su radne skupine izradile nove inačice dokumenata koje je Ministarstvo znanosti i obrazovanja uputilo na savjetovanje sa zainteresiranom javnošću putem Središnjeg portala eSavjetovanja (<https://esavjetovanja.gov.hr>).

Okvir nacionalnog kurikulumuma (ONK) kao krovni dokument upućen je na savjetovanje sa zainteresiranom javnošću 27. 4. 2016. Savjetovanje je završeno 27.5.2016. Na sve pristigle primjedbe je odgovoreno i Ministarstvo je 13.6.2016. objavilo Izvješće o provedenom savjetovanju (<https://esavjetovanja.gov.hr/ECon/EconReport?entityId=3157>).

Savjetovanje sa zainteresiranom javnošću za ostale kurikularne dokumente trajalo je u prosjeku između 109 i 152 dana. Slijedom prekida u radu na reformi, prilozi savjetovanju sa zainteresiranom javnošću nisu obrađeni i nisu dostavljena potrebna izvješća. Za kurikularne dokumente nacionalnih manjina nije provedena ni stručna rasprava, niti savjetovanje sa zainteresiranom javnošću.

Značajna aktivnost rada na reformi bila je usmjerena na informiranje odgojno-obrazovnih radnika i šire javnosti o ciljevima i planiranom tijeku Cjelovite kurikularne reforme. U cilju stvaranja mreže za podršku i stručnog usavršavanja odgojno-obrazovnih radnika, od 4. do 15. svibnja 2015., održani su stručni skupovi za voditelje županijskih i međuzupanijskih stručnih vijeća, imenovanih od AZOO-a i ASOO-a. Nakon tih stručnih skupova, voditelji su trebali prenijeti informacije članovima županijskih i međuzupanijskih stručnih vijeća, na temelju pripremljenih radnih materijala. Korištenjem *online* anketnog upitnika prikupljene su informacije od 10000 odgojno-obrazovnih radnika o Cjelovitoj kurikularnoj reformi. U siječnju 2016. u organizaciji CARNET-a održan je najveći ikada webinar u Republici Hrvatskoj u kojem su sudjelovale gotovo sve osnovne i srednje škole u zemlji. Time je ovaj učinkovit i ekonomičan oblik informiranja i usavršavanja na nacionalnoj razini uveden u sustav odgoja i obrazovanja

Svi nacionalni kurikularni dokumenti osmišljeni su s idejom o djetetu i mladoj osobi kao o središnjem sudioniku odgojno-obrazovnoga procesa. Djeci i mladim osobama, roditeljima, odgojno-obrazovnim radnicima kurikularni dokumenti jasno ukazuju na odgojno-obrazovna očekivanja i ishode koja postavljamo pred djecu i mlade osobe. Razvojni su i otvoreni dokumenti koje je moguće promijeniti kao odgovor na potrebe djece i mladih osoba, odgojno-obrazovnih radnika i ustanova, novih znanstvenih i tehnoloških spoznaja i onih proizašlih iz prakse.

Ovime su ujedno ispunjene sljedeće mjere iz Strategije obrazovanja, znanosti i tehnologije:

2.1.1.; 2.1.2.; 2.1.3.; 2.2.1.; 2.3.1.;2.3.2.; 2.4.1.; 2.4.2.; 2.4.3.; 2.4.4.; 2.5.1.; 2.5.2.; 2.5.3.

4. PREDUVJETI ZA PONOVO POKRETANJE CJELOVITE KURIKULARNE REFORME

Osiguravanje normativne osnove, financijskih sredstava i organizacijskih struktura preduvjeti su te ujedno i početne aktivnosti nastavka Cjelovite kurikularne reforme bez kojih je upitno ponovno pokretanje i uspješna provedba cjelokupnog procesa.

ERS se u ovom dijelu pojavljuje kao podrška u pripremi zakonskih promjena te dokumentacije za financiranje aktivnosti iz sredstava Europskog socijalnog fonda (ESF). Kako bi se navedeno moglo ostvariti u dionicama A, B i C potrebno je ponovno uspostaviti i osigurati posebne organizacijske strukture koje su navedene u dijelovima plana aktivnosti koji se odnosi na pojedinu dionicu.

AKTIVNOST	<i>X.1. Stručna podrška MZO-u pri izradi prijedloga relevantnih zakonskih i drugih propisa koji omogućuju provedbu CKR</i>
NADLEŽNOST	MZO, ERS
ROK	Srpanj, 2017.
POKAZATELJ OSTVARENOSTI	Izrađeni zakonski prijedlozi koji su upućeni u hitnu Saborsku proceduru.

AKTIVNOST	<i>X.2. Stručna podrška timu MZO-a pri koncipiranju razrade projektne dokumentacije</i>
NADLEŽNOST	MZO, ERS, agencije u odgoju i obrazovanju
ROK	Rujan, 2017.
POKAZATELJ OSTVARENOSTI	Izrađena i odobrena projektna dokumentacija od nadležnih tijela.

5. SLJEDEĆI KORACI – DIONICE A-D

U daljnjem radu potrebno je:

I. *dovršiti Dionicu A Cjelovite kurikularne reforme*

Dionica A	Izrada kurikularnih dokumenata, izrada podloga i modela za sustav vrednovanja, ocjenjivanja i izvješćivanja o učeničkim postignućima, osposobljavanje odgojno-obrazovnih radnika, senzibiliziranje javnosti: osmogodišnja osnovna škola + postojeće trajanje srednje škole (8 + 3/4)
------------------	--

I. *ostvariti ciljeve Dionica B i C Cjelovite kurikularne reforme*

Dionica B	Eksperimentalna provedba i evaluacija, osposobljavanje odgojno-obrazovnih radnika, izrada udžbenika i digitalnih materijala: osmogodišnja osnovna škola + postojeće trajanje srednje škole (8 + 3/4)
Dionica C	Postupno uvođenje novih kurikuluma: osmogodišnja osnovna škola + postojeće trajanje srednje škole (8 + 3/4)

II. *osigurati preduvjete za početak Dionice D Cjelovite kurikularne reforme*

Dionica D	Strukturna transformacija - infrastrukturna prilagodba, programska transformacija izrađenih programa za trenutačnu strukturu (8+3/4) u devetogodišnju osnovnu školu i postojeće trajanje srednje škole (9 + 3/4)
------------------	--

U svim dionicama zadržava se cjelovito shvaćanje reforme koje uključuje četiri jednakovrijedna elementa:

Slika 3. Elementi Cjelovite kurikularne reforme

U dionicama B i C posebnu je pažnju potrebno posvetiti stručnom osposobljavanju odgojno-obrazovnih radnika, izradi i primjeni novih modela vrednovanja, ocjenjivanja i izvješćivanja te izradi priručnika, udžbenika, nastavnih sredstava i digitalnih sadržaja.

6. DIONICA A CJELOVITE KURIKULARNE REFORME– dovršetak rada

Uspostava rada ERS-a, JSAP-a i stručnih radnih skupina (SRS) predstavlja organizacijski preduvjet dovršetka ove dionice. Organizacijske uloge jednake su onima u dosadašnjem radu u Dionici A. U slučaju nemogućnosti uspostave rada pojedine postojeće SRS moguće je osigurati dopunu/proširenje novim članovima. Relativno mali broj priloga savjetovanju sa zainteresiranom javnošću ukazuje da je po ponovnoj uspostavi organizacijske strukture u kratkom roku moguće izraditi nove inačice kurikularnih dokumenata. Slijedom prijepora u javnosti vezano uz Cjelovitu kurikularnu reformu, predlažem provedbu neovisnog recenzijskog postupka nakon kojeg skupine trebaju izraditi konačne prijedloge kurikularnih dokumenata. Konačno, u žurnom je postupku potrebno usvojiti sve kurikularne dokumente. Istovremeno potrebno je organizirati stručnu raspravu i savjetovanja sa zainteresiranom javnošću za kurikulume nacionalnih manjina. Kako je za Okvir nacionalnog kurikuluma MZO objavio Izvješće o provedenom savjetovanju sa zainteresiranom javnošću, očekuje se hitno prihvaćanje ovog kurikularnog dokumenta.

Dovršetak Dionice A uključuje:

- uspostavu organizacijske strukture koja osim ERS-a, podrazumijeva i JSAP u punom obimu.
- uspostavu rada postojećih Stručnih radnih skupina.
- obradu priloga savjetovanju sa zainteresiranom javnošću o kurikularnim dokumentima.
- izradu inačica kurikularnih dokumenata upućenih na recenzijski postupak.
- provedbu recenzijskog postupka kurikularnih dokumenata.
- izradu konačnih prijedloga kurikularnih dokumenata.
- usvajanje kurikularnih dokumenata.
- organizaciju stručne rasprave i savjetovanja sa zainteresiranom javnošću za kurikulume nacionalnih manjina.

AKTIVNOST	<i>A.1. Uspostava Jedinice za stručnu i administrativnu podršku (JSAP)</i>
NADLEŽNOST	MZO, ERS, Agencije u odgoju i obrazovanju
ROK	Lipanj, 2017.
POKAZATELJ OSTVARENOSTI	JSAP počeo s radom

AKTIVNOST	<i>A.2. Uspostava rada postojećih Stručnih radnih skupina (SRS)</i>
NADLEŽNOST	MZO, ERS, JSAP
ROK	Lipanj, 2017.
POKAZATELJ OSTVARENOSTI	SRS počele s radom.

AKTIVNOST	<i>A.3. Obrada pristiglih priloga savjetovanju sa zainteresiranom javnošću</i>
NADLEŽNOST	SRS, JSAP, MZO
ROK	Srpanj, 2017.
POKAZATELJ OSTVARENOSTI	Izrađena izvješća o priložima savjetovanju koja su objavljena na središnjem portalu eSavjetovanja (https://esavjetovanja.gov.hr).

AKTIVNOST	<i>A.4. Izrada inačica kurikularnih dokumenata za recenzijski postupak</i>
NADLEŽNOST	SRS, JSAP, ERS
ROK	Srpanj, 2017.
POKAZATELJ OSTVARENOSTI	Izrađene inačice kurikularnih dokumenata za upućivanje u recenzijski postupak.

AKTIVNOST	<i>A.5. Provedba recenzijskog postupka kurikularnih dokumenata</i>
NADLEŽNOST	ERS, MZO
ROK	Rujan, 2017.
POKAZATELJ OSTVARENOSTI	Uspostavljeni kriteriji i obrasci za recenzente. Dokumenti upućeni na recenziju. Zaprimljene recenzije.

AKTIVNOST	<i>A.6. Izrada konačnih prijedloga kurikularnih dokumenata</i>
NADLEŽNOST	SRS, JSAP, ERS
ROK	Listopad, 2017.
POKAZATELJ OSTVARENOSTI	Na osnovu recenzijskog postupka izrađeni konačni prijedlozi kurikularnih dokumenata.

AKTIVNOST	<i>A.7. Usvajanje kurikularnih dokumenata</i>
NADLEŽNOST	MZO
ROK	Listopad, 2017.
POKAZATELJ OSTVARENOSTI	Usvojeni kurikularni dokumenti.

AKTIVNOST	<i>A.8. Organizacija stručne rasprave i savjetovanja sa zainteresiranom javnošću za kurikulume nacionalnih manjina.</i>
NADLEŽNOST	SRS, JSAP, ERS, MZO
ROK	Listopad, 2017.
POKAZATELJ OSTVARENOSTI	Provedena stručna rasprava i savjetovanje sa zainteresiranom javnošću za kurikulume nacionalnih manjina.

7. DIONICE B I C CJELOVITE KURIKULARNE REFORME

Preduvjeti za početak rada na Dionicama B i C Cjelovite kurikularne reforme su:

- Usvojen normativni okvir za uvođenje kurikularnih dokumenata.
- Osigurana značajna financijska sredstva.
- Puna posvećenost aktivnostima Cjelovite kurikularne reforme od strane MZO-a i svih agencija u obrazovanju.
- Promjena oblika stručnog osposobljavanja agencija u odgoju i obrazovanju.
- Dovođenje dionice A - usvojeni kurikularni dokumenti.³

Trajanje Dionice B uz ispunjene preduvjete uključuje **razdoblje od šest**, a Dionice C **sedam godina**.

Dionice B i C Cjelovite kurikularne reforme usmjerene su sljedećim iznimno važnim elementima reformskih procesa u odgoju i obrazovanju;

- Stručno osposobljavanje odgojno-obrazovnih radnika
- Eksperimentalno uvođenje kurikularnih dokumenata
- Praćenje i evaluacija eksperimentalnog uvođenja kurikularnih dokumenata
- Frontalno uvođenje kurikularnih dokumenata u sustav odgoja i obrazovanja
- Razvoj priručnika, udžbenika, nastavnih sredstava i digitalnih sadržaja
- Razvoj i uvođenje novih modela vrednovanja, ocjenjivanja i izvješćivanja o učeničkim postignućima.

Ove dionice uključuju sljedeće cjeline (skupine aktivnosti):

SKUPINE AKTIVNOSTI	OSNOVNI NOSITELJI
Izrada modela i plana eksperimentalnog uvođenja kurikuluma, praćenja i znanstvene evaluacije.	ERS
Stručno osposobljavanje odgojno-obrazovnih radnika za primjenu novih kurikuluma i drugi oblici podrške školama i odgojno-obrazovnim radnicima uključenim u eksperimentalno uvođenje.	AZOO, MPU, ERS
Izrada nastavnih materijala za eksperimentalnu primjenu novih kurikuluma.	MZOS, MPU, ERS
Praćenje eksperimentalne primjene novih kurikuluma i znanstvena evaluacija učinaka.	Sveučilišta i znanstveni instituti, NCVVO
Dorada kurikularnih dokumenata.	SRS, ERS, MZOS
Sustavno uvođenje novih kurikuluma u osmogodišnje osnovnoškolsko i gimnazijsko obrazovanje te u opće obrazovne predmete strukovnog obrazovanja.	AZOO, MZO, ASOO, NCVVO
Izrada modela i plana sustavnog uvođenja novih kurikuluma.	ERS
Stručno osposobljavanje nastavnika za rad s novim kurikulumima i drugi oblici podrške školama i nastavnicima.	AZOO, MPU, ERS
Razvoj priručnika, udžbenika, nastavnih sredstava i digitalnih sadržaja.	MZO
Razvoj digitalnih obrazovnih sadržaja.	MZO, CARNET, AZOO, MPU, ERS

³ Svako kašnjenje u ostvarenju aktivnosti iz Dionice A znači pomak od jedne školske godine.

Razvoj novih oblika vrednovanja, ocjenjivanja i izvještavanja.	NCVVO, MZO, ERS
Razvoj i uvođenje hibridnog modela vrednovanja	NCVVO, MZO, ERS
Stručno osposobljavanje odgojno-obrazovnih radnika za primjenu novih oblika vrednovanja, ocjenjivanja i izvještavanja.	NCVVO, AZOO, ASOO, MPU, ERS
Stručno osposobljavanje odgojno-obrazovnih radnika za rad s djecom i mladim osobama s teškoćama.	AZOO, ASOO, MPU, ERS
Stručno osposobljavanje odgojno-obrazovnih radnika za rad s darovitom djecom i mladim osobama.	AZOO, ASOO, MPU, ERS

Radi se o izrazito složenim procesima koji zahtijevaju punu posvećenost ERS-a, visoku razinu komunikacije, koordinacije i suradnje MZO-a, agencija u obrazovanju, škola, visokoškolske zajednice i ostalih dionika te kontinuiranu javnu djelatnost na objašnjavanju prirode i svrhe promjena. Ovi se procesi odvijaju usporedno s promjenama predviđenim u Programu razvoja strukovnog obrazovanja predviđenih ONK-om i Nacionalnim kurikulumom za strukovno obrazovanje.

Bez poznavanja prije navedenih parametara i smjernica obrazovne politike nije moguće izraditi precizan akcijski plan na razini pojedinih aktivnosti.

Kao početni korak predlažem sljedeće aktivnosti i rješenja vezana uz model i plan eksperimentalnog uvođenja kurikuluma, praćenja i znanstvene evaluacije

7.1. ORGANIZACIJSKA STRUKTURA

U svrhu uvođenja kurikularnih dokumenata u Dionicama B i C, uz nastavak rada ERS-a planirano je organiziranje tri mreže:

- 1) Mreža podrške eksperimentalnom uvođenju (MPU) – Osnovne su zadaće ove mreže stručno osposobljavanje odgojno obrazovnih radnika i izrada materijala koji će se koristiti u eksperimentalnom uvođenju kurikularnih dokumenata. Ovu će mrežu činiti JSAP, članovi SRS-a koji su radili na izradi dokumenata, novi SRS-ovi posvećeni stručnom osposobljavanju odgojno-obrazovnih radnika.
- 2) Mreža eksperimentalnih škola (MEŠ) – koju će činiti škole koje sudjeluju u Dionici B Cjelovite kurikularne reforme. Ove će škole ujedno u Dionici C biti žarišni centri Lokalnih mreža škola Cjelovite kurikularne reforme.
- 3) Lokalna mreža škola Cjelovite kurikularne reforme (LMŠ-CKR) – mreža škola vezana uz eksperimentalne škole s obzirom na lokaciju/vrstu odgojno-obrazovnih programa. Ova mreža predstava zajednicu u kojoj se izmjenjuju primjeri dobre prakse i iskustva u primjeni kurikularnih dokumenata.

7.2. DINAMIKA UVOĐENJA KURIKULARNIH DOKUMENATA

Kao prvu mjeru kojom počinje Dionica B Cjelovite kurikularne reforme, potrebno je objaviti **Javni poziv kojim škole iskazuju interes za sudjelovanjem**. Poziv bi trebao biti namijenjen svim javnim osnovnim školama i svim srednjim školama bez obzira na srednjoškolske programe koji se u njima organiziraju (gimnazijske, četverogodišnje strukovne, trogodišnje strukovne programe). Škole koje su izabrane **sudjelovat će kontinuirano u Dionici B Cjelovite kurikularne reforme u razdoblju od šk. god. 2017./18. do šk. god. 2022./23.** U šk. god. 2017./18. predviđen je intenzivan rad sa školama kako bi se sa šk. godinom 2018./19. kurikulumi

uveli u određena godišta učenja i poučavanja. U navedenom razdoblju planirano je intenzivno stručno osposobljavanje odgojno-obrazovnih radnika, izrada metodičkih uputa i materijala, priprema materijala za nove oblike vrednovanja i priprema za rad s učenicima s teškoćama i darovitim učenicima prema kurikularnim dokumentima. Planirano je **sudjelovanje 100 škola od kojih je 60 osnovnih, a 40 srednjih** s željom ostvarivanja reprezentativne lokacijske rasprostranjenosti škola. Dio škola potrebno je odabrati i iz posebne kvote zbog specifičnosti rada – škole koje rade u otežanim uvjetima, škole u kojima se provodi odgoj i obrazovanje na jeziku i pismu nacionalnih manjina.

NELEKTORIRANO

Predviđena je sljedeća dinamika Dionice B Cjelovite kurikularne reforme:

ŠKOLSKA GODINA				
2017./18.	2018./19.	2019./20.	2020./21.	2021./22.
STRUČNO OSPOSOBLJAVANJE, PRIPREMA MATERIJALA UMREŽAVANJE, DIJELJENJE PRIMJERA DOBRE PRAKSE	OSNOVNA ŠKOLA			
	1. RAZRED	2. RAZRED	7. RAZRED	8. RAZRED
	3. RAZRED	4. RAZRED		
	5. RAZRED	6. RAZRED		
	7. RAZRED – Biologija, Kemija, Fizika	8. RAZRED – Biologija, Kemija, Fizika		
	SREDNJA ŠKOLA			
	1. RAZRED	2. RAZRED	3. RAZRED	4. RAZRED
Predmeti koji se po prvi puta pojavljuju u višim razredima – npr. prva godina učenja predmeta Filozofija u 3. razredu.		Npr. druga godina učenja predmeta Filozofija u 4. razredu.		
PRAĆENJE I EVALUACIJA				

Kurikularni dokumenti bi se posljedično od školske godine 2018./19. počeli uvoditi u sve hrvatske škole u navedenim godištim predloženom dinamikom (Dionica C).

ŠKOLSKA GODINA					
2017./18.	2018./19.	2019./20.	2020./21.	2021./22.	2022./23.
STRUČNO OSPOSOBLJAVANJE	STRUČNO OSPOSOBLJAVANJE, UMREŽAVANJE, DIJELJENJE PRIMJERA DOBRE PRAKSE	OSNOVNA ŠKOLA			
		1. RAZRED	2. RAZRED	7. RAZRED	8. RAZRED
		3. RAZRED	4. RAZRED		
		5. RAZRED	6. RAZRED		
		7. RAZRED – Biologija, Kemija, Fizika	8. RAZRED – Biologija, Kemija, Fizika		
		SREDNJA ŠKOLA			
		1. RAZRED	2. RAZRED	3. RAZRED	4. RAZRED
Predmeti koji se po prvi puta pojavljuju u višim razredima – npr. Prva godina učenja predmeta Filozofija u 3. razredu.		Npr. druga godina učenja predmeta Filozofija u 4. razredu.			
PRAĆENJE I EVALUACIJA					

Ovakvim će se postupnim uvođenjem osigurati da se reformom istovremeno ne opterećuje cijeli odgojno-obrazovni sustav, da se definirani kurikularni dokumenti i principi oprobaju u praksi i na temelju prikupljenih rezultata i znanstvene evaluacije po potrebi prilagode prije implementacije na razini sustava, kao i da se sustav pripremi za cjelovito uvođenje nove odgojno-obrazovne prakse i dokumenata koji je određuju. Ove su aktivnosti također predviđene Strategijom (Cilj 2, Mjere 2.4.10, 2.4.14, 2.4.15, 2.4.17, 2.4.18, 2.4.21, 2.4.22, 2.5.4). Dodatno, da bi se reformom obuhvatio cijeli obrazovni sustav sa svim svojim specifičnostima i korisnicima, u sklopu operacije planira se daljnji razvoj kurikularnih dokumenata za dijelove sustava koji nisu obuhvaćeni inicijalnom fazom kurikularne reforme, daljnji rad na kurikularnim dokumentima za manjinsko obrazovanje, s ciljem osiguravanja jednakih obrazovnih mogućnosti svim građanima Republike Hrvatske, kurikulum hrvatskog kao ino jezika, kurikulum produženog boravka, kurikulum učeničkih domova, kurikulum školske knjižnice te kurikulume izbornih predmeta.

7.3. STRUČNO OSPOSABLJAVANJE

Za uspješno uvođenje novih kurikulumata od presudne su važnosti osiguravanje kvalitetnog i sveobuhvatnog osposobljavanja odgojitelja, učitelja i nastavnika (Cilj 2, Mjere 2.4.4, 2.5.9), organizacijska prilagodba odgojno-obrazovnih ustanova za primjenu kurikularnih dokumenata te aktivan rad na objašnjavanju ciljeva i svrhe predloženih kurikularnih promjena djelatnicima odgojno-obrazovnih ustanova, djeci, učenicima, roditeljima i široj javnosti. Kako bi se omogućilo i osiguralo osposobljavanje svakog odgojno-obrazovnog radnika za područje i specifične kurikularne dokumente koji reguliraju njegov rad, postojeći sustav stručnog osposobljavanja odgojno-obrazovnih radnika treba značajno restrukturirati.

U Dionici B i C stručno osposobljavanje treba biti:

- Intenzivno i kontinuirano
- Usmjeren na školama kao organizacijskim jedinicama
- Modularno
- Temeljeno na umrežavanjima i dijeljenjima dobre prakse
- Hibridno – uključuje fizičke posjete školama, miješane te online modele
- Financirano iz sredstava ESF-a.

7.4. SUSTAV VREDNOVANJA I IZVJEŠĆIVANJA O UČENIČKIM POSTIGNUĆIMA

Novi sustav vrednovanja i izvješćivanja o učeničkim postignućima usmjeren je razvoju modela vrednovanja za učenje i vrednovanja kao učenje te sadržajnijem izvješćivanju o učeničkim postignućima. Jedan od glavnih elemenata ovog dijela kurikularne reforme je uvođenje hibridnog modela vrednovanja koji uključuje vanjsku izradu zadataka i ispitnih materijala koji su utemeljeni na odgojno-obrazovnim ishodima određenim u kurikularnim dokumentima te mogućnost njihovog korištenja od strane odgojno-obrazovnih radnika u trenutku koji im odgovara u odgojno-obrazovnom procesu. Također planiraju se uvesti nacionalna ispitivanja na reprezentativnim uzorcima kojima bi se ispitala ostvarenost odgojno-obrazovnih očekivanja i ishoda na razini područja, međupredmetnih tema i predmeta.

7.5. PRIRUČNICI, UDŽBENICI, DIGITALNI SADRŽAJI

U ovom dijelu reforme potrebno je izraditi metodičko-didaktičke priručnike za nastavnike, pokrenuti izradu digitalnih sadržaja i materijala, izraditi obrasce i dokumente kojima se objašnjavaju novi oblici vrednovanja i izvješćivanja i dokumente kojima se objašnjava prilagodba

kurikularnih dokumenata za učenike s poteškoćama i darovite učenike. Također potrebno je intenzivno raditi na izradi udžbenika.

7.6. PRAĆENJE I ZNANSTVENA EVALUACIJA

Planirano je praćenje i kontinuirana nezavisna znanstvena evaluacija tijekom Dionica B i C od školske godine 2017./18. do školske godine 2022./23.

NELEKTORIRANO

8. DIONICA D – priprema za uvođenje

Strategija predviđa produženje produženje dovisokoškolskog odgoja i obrazovanja na sljedeći način:

- spuštanje prosječne dobi ulaska u opće obvezno obrazovanje s postojećih 7 na 6 godina i 6 mjeseci
- produženje cjelovitoga općeg obveznog obrazovanja s osam na devet godina
- produženje razredne nastave s četiri na pet godina, pri čemu predmetna nastava u cjelovitom općem obveznom obrazovanju traje četiri godine
- zadržavanje postojećeg trajanja srednjoškolskog obrazovanja
- posljedično se produžuje dovisokoškolsko obrazovanje za godinu dana.

Rad na ovoj dionici treba krenuti paralelno s Dionicama B i C. ERS zajedno s Nacionalnim vijećem za odgoj i obrazovanje i Posebnim stručnim povjerenstvom za provedbu treba odmah krenuti u izradu projekta ove strukturne promjene.

Nakon navedenog moguće je krenuti u sljedeće aktivnosti:

- Revizija/prilagodba kurikularnih dokumenata za prijelaz na devetogodišnji osnovnoškolski odgoj i obrazovanje
- Stručno usavršavanje odgojno-obrazovnih radnika
- Osiguravanje infrastrukturnih uvjeta za devetogodišnji osnovnoškolski odgoj i obrazovanje
- Eksperimentalno uvođenje kurikularnih dokumenata za produženju strukturu odgoja i obrazovanja
- Sustavno uvođenje devetogodišnje osnovnoškolski odgoj i obrazovanje.

9. ZAVRŠNA NAPOMENA

Uz ispunjenje preduvjeta, smatram da je uz mnogo rada, truda, sloge i posvećenosti moguće nastaviti osmišljenu dugoročnu promjenu sustava odgoja i obrazovanja Republike Hrvatske.

HRVATSKA MOŽE BOLJE!!!

NELEKTORIRANO